

Prețului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl.,
pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa
cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisii
cu post'a în lăintrulu monarchiei
pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
— În străinatate pe 1 anu 10 fl.
său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său
11 franci; — numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Orice inserate,

se platecu pe serie s'eu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la adou'a și a
trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea
30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în
modulu celu mai usioru prin assem-
natiunile postei statului, adresate de
a dreptulu la Redactiunea Diariului
Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 66.

Sibiu, 18/30 Augustu 1879.

Anulu II.

Boemi'a.

Cestiunea Boemiei pusa din nou la ordinea dilei în partea cealalta a monarchiei, trase asupra'si cu totu dreptulu cea mai viia atentiune a celorlalte popóra și tieri. În vér'a anului 1878 pre candu în senatulu imperiale din Vien'a se desbatea noulu contractu alu dualismului, adversarii acestuia tractara cestiunea Boemiei în audiulu lumei asia, în câtu se prevedea usioru că nu erá timpulu departe, candu aceea trebuia se între în o crisa mare și póte decisiva. Fiindu-cá caus'a nóstra, atátu cea nationale, câtu și cea teritoriale, sémana fórte multu cu caus'a boemiloru și a Boemiei, noi din parte-ne o puseram în discussiunea lectoriloru nostrii într'u serie de articli.

Dupa tóte informatiunile câte vinu cá de 1 luna încóce din Boemi'a, se pare că ministrulu-presiedente comitele Taaffe (fostu odinióra conscolariu alu imperatului), fostu gubernatoru în Tirolu, barbatu cu multa prudentia și simtiu politicu, care este asia de raru la ómeni, au aflatu calea pe care se induplece nu numai pe partid'a cechiloru teneri, ci și pe a betraniloru, cá dupa 17 ani de resistentia passiva și dupa tóte batjocurile suferite dela compatriotii loru germani, se reintre în senatulu imperiale, adeca în parlamentulu comunu alu provinciiloru cislaitane și se participe la legislatiunea comuna. Reintrarea cechiloru, sau și remanerea loru definitiva în senatulu imperiale inca nu este cu totul sigura, cá-ci mari sunt diferentele dintre germani și cechi și cumplita este ur'a dintre acestea doue elemente nationale, pre câtu timpu nemtii nu voru se audia de nici-o egalitate, ci tínu pe viatia pe mórte la supremati'a, la domnirea loru. Într'aceea noi avemu trebuinta se resumamu din nou celu puçinu punctele principale de differentia politica, și nationale, prin urmare și sociale dintre acelea doue popóra. Boemi'a are astadi preste 5 milióne de locutori, dintre cari preste 3 milióne 200 mii cechi, 1 milionu 800 mii germani și restulu până la 100 de mii mai totu jidovi. Cechii nu siedu numai la sate, ci au multime de orasie aprópe curatu ceche, pentru-cá în Boemi'a sunt 355 cetati (urbes), 223 orasie (oppida) și 12274 sate; au comerciulu și industria fórte intinsa; cu tóte acestea ei sunt mai preste totu cotiti la o parte din afacerile publice.

Postulatele sau pretensiunile lor se potu inparti în doue categorii principale, adeca teritoriale și nationale.

În câtu pentru teritoriulu Boemiei, cechii pretindu pe temeulu dreptului loru istoricu, cá tieri lor cu o suprafaça de 944 miluri patratre austr. (cu ceva mai mica decâtu Transilvani'a, dara preste indoitu mai poporata) se se asigure integritatea prin acte publice, niciodata revocabili, confirmate prin juramente solemne, cá nu cumva, mai curendu sau mai tardiu, se trasnésca cuiva prin capu a sfasiá acelu teritoriu în departamente și a'i sterge numele.

Monarchulu Austriei se se incoronedie și de aci înainte în Prag'a cá rege alu Boemiei, pentru-cá se se scia și recunósca autonomi'a acelei tieri și independenti'a ei de cátra ori-care alta tíera, fia cis- fia translaitana.

Largirea sferei de activitate a dietei boeme celu puçinu pe atáta, pre câtu este a dietei croaticie.

Dieta generala pentru Boemi'a, Moravi'a, Silesi'a, în care tieri elementulu slavu se afla în maioritate absoluta departe cumpanatória.

Din punctu-de vedere nationale, postulatele principale, sau cum amu dice cardinali, din care purcedu tóte celelalte drepturi ale natiunei ceche și ale ori-carei alteia într'unu statulu poliglotu, adeca de mai multe limbi, sunt:

Revisiunea sau adeca reform'a drépta a maie- stritei legi electorale, pe temeulu careia immens'a maioritate a cechiloru nu póte alege decâtu numai a 1/3 parte, candu minoritatea germana alege din sinulu seu 2/3 parti ale deputatiloru din Boemi'a; cá-ci sunt casuri, unde pe 8000 (optu mii) germani se vine 1 deputatu și pe 100 de mii cechi totu numai unulu, ceea ce este adeverata insulta.

Revisiunea legi scolastice în acelu sensu, cá limb'a cecha se fia limba de propunere și prelegere nu numai în scótele elementarie, primarie, ci și în gimnasie etc., apoi în proportiunea în care statulu tíne gimnasie curatu nemtiesci, în aceeași se infintiedie și pentru cechi gimnasie cu limb'a cecha; éra la universitatea din Prag'a se se deschida și în limb'a cecha catedre paralele, sau se intemeiedie statulu a dou'a universitate curatu cecha, din tesaurulu publicu, la care Boemi'a pla-

tesce câte 100 milióne florini pe fia-care anu, în proportiune adeca neasemenatu mai multu decâtu ori-care alta parte a întregi monarchii, în care se afla același numeru de locutori.

Revisiunea legi de nationalitati asia, cá limb'a cecha se fia respectata și întrepuintiata nu numai în comune și la primele instantie, ci și mai susu, până la ministeriu, cá-ci în diet'a provinciale se intielege de sine, cá trebie se fia respectata.

Asia numitulu consiliu scolasticu superioru alu tieri (Landessschulrath) se aiba doue despartimente, unulu cechu și altulu germanu.

Chiaru diet'a Boemiei se se inpartia în doue curii, una cecha, alta germana asia, cá deputatii fiacarei nationalitati se póta deliberá în cestiuni pure nationale numai ei între sine, éra în cauze comune ale tieri se lucre totu impreuna. Adecu tocma asia, precum fusesera cele 3 curii ale celoru 3 nationalitati din Transilvani'a câteva sute de ani, mai alesu până în anulu 1791, ba inca și dupa aceea până în anulu 1847, candu sasii inca totu isi mai rezervasera dreptu de Veto și denegá sigilulu loru nationale la proiectele de legi, care nu le placea. Altu midiolocu mai bunu de a'și asecurá individualitatea loru nationale și politica nu aflara nici cechii afara de celu adoptatu odinióra în Transilvani'a, macaru-cá chiaru și acesta ajunsese de multe-ori cá se fia aparatu și cu armele contra calcatoriloru de juramente.

În același timp germanii se apara din res- poteri contra pretensiunei cechiloru. Germanii adeca considera și Boemi'a de parte constitutiva a Germaniei; este apoi sciutu cá între Germanii din Boemi'a sunt fórte multi pangermanisti.

Transilvani'a.

— Sibiu în dio'a de St-a Maria. (Societati ambulante.) A latu cunoscintiele omenesci necesarie și folositorie numai dintre patru paretii, de langa modest'a lampa sau facia a carturariloru, prin scrisu și tipariu, este multu mai anevoia decâtu prin voce viia, în audiulu mai multora. Pána candu citește unulu în biblia acasa la sine, asculta 100 și 1000 de insi dela preotu aceleasi inventiaturi în biserică, la mortu, la santirea apei și la alte multe ocasiuni. Tocma asia este cu ori-ce ramu alu sciintieloru și cunoscintieloru. De aici

Foisiór'a „Observatoriului“.

Famili'a Vacarescu.

Schitia de G. Garbinu.

(Urmare si fine.)

Totu acelu Vacarescu, la 1787, în midiolocu in- tunereculu fanarioticu, compuse si dete compatriotiloru sei o gramatica romana, un'a din cele d'antaiu, si unu dictionariu. Elu lasá urmasiloru, dice regretatulu Papiu- Ilarianu, celu mai nobilu legatu ce potea lasá unu Romanu de geniu posteritatiei sale:

Urmasiloru mei Vacaresci,
Lasu voue mostenire
Crescerea limbii romanesci
Si a patriei iubire.

Déra, cá toti semenetorii de idei mari și patriotice, sub domni'a tiraniei, Banulu Jenachitia fú sacrificatu, printr'unu a-nume Christodoru, de domni fanarioti.

Totu acésta sórta asteptá mai tardiu și pe fiulu seu.

— Clucerulu Alesandru séu Alecu Vacarescu fú poetu cá si tata-seu, clucerulu Alecu, fiulu mai mare alu celui de susu. Compuse si elu multe poesii amórose, pe care poporulu le a pastratu multu timpu în memori'a sa. „Puçini Romani, dice d. Odobescu, au avutu darurile poesiei, grati'a, foculu, vioiciunea de inchipuire si inlesnirea de graiu ale acestui tineru barbatu, care, imitandu si intrecédu în acésta ramura pe tatalu seu, a sciutu, în versurile sale, se imladie limb'a romanésca într'o epoca candu acésta erá inca inculta si puçinu de- data cu versificatiuni curgátore si armoniósas.

Éta ce scrie elu la o gevea pe care erá cusuta flórea sórelui:

Cum se 'ntórce dupa sóre
Pururea acésta flóre,
Astfelu inim'a din mine
În veci ámbla dupa tine.

Acestu poetu fú esilatu din tíera și disparú în temnitiele Turciei.

— Aci e loculu a vorbi și de clucerulu Ioanu Vacarescu.

Se scie cá Constantinu Brancovénu Basarabu, ne- fericitulu domnu alu tierii romanesci, a avutu patru feciori și siépte fete. Dintre aceste pe una o dedese de socia dupa clucerulu Ioanu Vacarescu, unulu din membrii acestei familii, care inparti cu socrulu seu cunun'a mar- tirului în florós'a inchisóre Siépte-turnuri (edicale) din Constantinopole.

Cu tóta staruinti'a, ce pusera chiar' inamicii nein- pacati ai Brancovénului spre a scapá pe acestu repre- sentante alu Vacaresciloru în famili'a domitóre a Bran- coveniloru și Basarabiloru, elu totu nu scapa de hangiarulu gealatlului.

Lacrimile betranului și nefericitului Brancovénu cursera și dupa unulu din acésta stralucita familia, care reusise a se strecurá în famili'a domnésca și a'și atrage alianti'a și iubirea ei.

— Logofetulu Nicolae Vacarescu, alu doilea fiu alu Banului Jenachitia și frate mai micu alu clucerului Alecu, mosteni, cá si frate-seu, darulu poesiei alu tatalui loru. De si cu inspiratiuni mai puçinu fericite de câtu prede- cesorulu seu, totusi aflamu si la densulu versuri, care merita se atraga atentiunea nóstra:

A trai far'a iubi
Me miru ce traiu o mai fi!
A iubi far'a simti
Me miru ce dragoste o fi!
A simti far'a dori
Me miru ce simtire-o fi!

A dori far'a jertfi
Me miru ce doru o mai fi.

— Vorniculu Iancu Vacarescu, (1786—1863) este, precum s'a disu mai susu, fiulu clucerului Alecu. Acesta, înainte chiar' de 1821, manifesta, prin inceputuri fericite geniuulu seu poeticu, si fú celu din urma poetu mare si mai mare de câtu toti predecesorii sei. Poesiele acestuia sunt prea variate si prea multe, cá se potemu, în res- trinsele colóne ale unui diariu, reproduce si apretii calitatile inalte si multiple ale geniuului seu. Destulu e, credemu, a spune cá Vacarescu intretínú, prin accentele lirei sale, cá si parintele si strabunulu seu, barbati'a si viteji'a Romanului.

Poporulu inca n'a uitatu pe:

Aidi Romane, aidi voinice,
Lasa ripe, vai, colnice . .
Ai mostnénu de vitejia
Lenea nu 'ti e data tie!

versuri scrise la 1821, pentru pandurii Vladimirescului, campionii regenerarii nóstre.

Iancu Vacarescu inchide cu gloria chorulu acestei luminoase pleiade de poeti Vacaresci.

„Binele publicu“.

Poesii populare.

Bradulu la morti.*)

E datin'a la Cugiru langa Orasci'a, cá la immor- mentarea unui fecioru se se inplante unu bradu la ca-

*) Acésta frumósas poesia poporala pe care o publicamu astadi, ne-au fostu tramisa din Hidisiu de catra onor. d. proprietariu Ioanu Popu Ignatu, caruia i ceremu scusele nóstre pentru cá amu intardiatu din lipsa de spatiu, atatu de multu cu publicarea ei.

Red.

se nascu ide'a, cá ómenii carturari si artisti intr'unindu-se in societati spre a cultivá cu mai bunu resultatu sciintiele, se se adune celu puçinu câteodata in anu totu in alte districte si regiuni ale tierei, pentru-cá se dea locuitoriloru ocaziune de a se familiarisá multu puçinu cu sciintiele, a'si castigá unele idei, a invetiá se pretiuésca si ei sciinti'a, totu-odata a se cunósce mai de aprópe ómeni cu ómeni.

La alte popóra societatile ambulante sunt cunoscutu de diecimí de ani, folosulu lor mai pre susu de orice lauda, renumele loru intemeiatu. In monarchi'a nóstra a mersu multu mai anevoia cu infintiarea de societati ambulante, pre cátu timpu chiaru si fundarea de societati scientifice stabili (academii) erá inpreunate cu greutati mari, cu inspectiuni politienesce, cu spionagiuri, cá nu cumva ele se se prefaca in cluburi politice. Din acésta cauza ele nici nu putea prosperá, cá-ci ómenii sciintiei se desgustá si ingretiosá din sufletu vedindu-se spionati si panditi la totu pasulu, de aceea mai bine nu se adunau, ci isi vedea fiacare de studiulu seu, singuru in chili'a sa, isolatu de tóta lumea, de unde apoi resultau idei unilaterali si pedanteria dascalésca, de care mai sunt urme destule.

Din tóte reuniunile ambulante concessionate inainte de a. 1848 numai asia numitul „Verein für siebenbürgische Landeskunde — Reuniune pentru cunoscenti'a Transilvaniei“ avu viatia mai îndelungata, isi pastrá totu-odata caracterulu de ambulanta si — de nationale sasésca! Membrii acestei reuniuni se adunara si estimpu, anume aici in Sibiiu. Diseramu despre dens'a cá ea are caracteru nationale sasescu. Asia este, si inca contra spiritulu statuteloru sale, care nu suna pe nici-o nationalitate, ci este deschisa pentru membrii de ori-ce natiune. La noi inse merge asia din stravechime. Fiindu cá auctorii si inaintatorii reuniunei au fostu patriciani sasi, pasa-mi-te cá abia s'au inscristu la ea 4—5 magiari si nici-unu romanu. Pe sasi inse nu'i gená acelu separatismu, ci ei mersera inainte si folosira cu ea multu, in prim'a linia loru, in adeveru inse si patriei intregi prin publicatiunile loru in cursu de vreo 38 de ani, dintre care multe sunt de fórté mare valóre chiaru si pentru noi romanii. Asia merge si cu alte reuniuni; ele se prefacu in nationali, dupa cum urditorii loru au fostu de una sau alta natiune, si pâna acuma orice incercare de a le sustiné cu poteri unite, ar fi remasu cu totulu indesiértu. Acésta va mai fi totu asia pe generatiuni inainte. Causele sunt la lumin'a dilei, ele sunt fórté naturali. Vedindu sasi cá reuniunea profana remane cu totulu in grija loru, ei venira la intielépt'a idea, cá mai totu cu acelea spese de drumu etc. se tina dintr'odata si adunarea generale a reuniunei loru religiose, titulate Gustav-Adolf, intinsa preste tóte popórale protestante, cu scopu de a infintiá fonduri colossali pentru ajutorarea bisericeloru si scóleloru evangelice lipsite. Acésta reuniune, de candu existe ea, au adunatu fondu preste 7¹/₂ milióne flor. v. a.

pulu mormentului. Acelu bradu se aduce dela munte cu multa ceremonia de catra feciori si fetele mari inbracati toti in vestminte de serbatóre. Bradulu taiatu se inodobesce cu flori, éra in cój'a lui se incrustédia diferite figuri si apoi luandu'lu cátiava feciori pe mani ilu aducu in satu, urmati de fetele care mergu in urm'a loru tienendu-se cu manile pe dupa capu.

Pe drumu canta asia:

Bradule, bradule!
Ce rendu ai avutu,
De mi-ai scoboritu,
Dela locu pietrosu,
La locu marghelosu?
Eu rendu n'am avutu,
Dar' la mine or' venitu
Cinci patru voinici
Toti cu capulu golu
Si toti cu topóra,
Toti se me dobóra,
Pana mau taiatu,
Mi-or' totu flueratu
Si s-or' laudatu,
Cá ei m-or' sadi
La midilocu de satu
La celu locu chitatu,
La lina fontana,
Unde-i ap'a buna,
In cornu de gradina.
Da ei m-or' saditu
La capu de voinicu
La ce locu jalnicu!
Bradule, bradule
Nu te superá,
Cá voinicu 'mi are
Unu dulce de tata
Si o dulce mama

Si frati si sorori,
Veri si verisióre
Se voru aduná
Si te-or' lacramá,
De nu te'i uscá!
(Dupa fiacare rendu se repetiesce; Bradule, bradule, nu te superá).

* * *
In casa se canta:
Voinice voinice,
Nu'mi place nu'mi place,
Ce nevasta'mi ai!
'Nalta minunata
'Nalta si subtre
Crescuta 'n padure
Taiata 'n secure.
Voinice voinice
Nu'mi place nu, nu!
Cu ce-i inbracata
Cu haina uscata.
Voinice voinice
Nu'mi place nu, nu!
Cu ce-i invelitá
Cu frundia 'ncretita etc.
(Dupa fiacare rendu se repetiesce: Voinice, voinice, nu te superá).

Joanu Popu Ignatu.

(preste 14 milióne de marce). Ea are numai intre protestantii sasi, din Transilvani'a 45,748 membrii de ambele sexe, inca si baiati, care cu florinulu, care cu dieceriulu (firfrica, libra, banutia), care cu cruceriulu. In anulu acesta s'au inpartitu dela fondulu centrale si dela filiale la 28 de comune bisericesce de ale sasiloru v. a. 8662 fl. 60 cr. Regularitatea cu care se administra aceste fonduri este mai pre susu de ori-ce lauda. Auditii ómeni buni, cum se aduna miliónele din florini si cruceri!

Nici nu s'au inchiaiatu bine cele doue adunari sasesci, pre candu ne veni renumit'a Societate istorica, din Ungari'a. Acésta existe cá ambulanta de 11 ani; are multi membrii renumiti, cari estimpu invitati de ilustr'a familia a comitiloru Teleki au venitu si la Transilvani'a in orasiulu Murasiani (Maros-Vásárhely), unde se afla bibliotec'a familiei Telekiane, cunoscuta publiculu si pâna acuma, si archivulu ei, care astadata mai antaiu se deschise si pentru publicu. Fundatorulu acelu archivu a fostu renumitul Michailu Teleki, venitu in Transilvani'a din partile Ungariei, fostu mare cancelariu alu principelui Mich. Apaffy, remasu mortu in batalia cu Tökölyi si cu Constantinu Brancovanu la Zernesci, acelasu Teleki despre care chronicariulu Mich. Cserey scrie atatea rele, care inse acuma esu cu totulu din contra, dupace s'au cercetatu archivulu, in care se afla preste 29,600 epistole vechi si preste 9000 (noue mii) de documente coprinse in trei volume gróse. Mai bine de una miie din epistole s'au decopiatu, éra din alte câteva sute se facura extracte; istoriografii inse voru mai avea se lucre la ele ani de dile, pâna ce voru scóte totu ce va fi de valóre istorica. Atátu se constatá si pâna acuma, cá prin aceste descoperiri istori'a Transilvaniei din dilele principiloru Apaffy, pe vreo 30 de ani si mai bine va luá cu totulu alta façia: multi calumniatori voru cadea intru intunerimea din care nu ar fi trebuitu se ésa nici-odata si voru pati aceea ce patu cei din dilele nóstre, cá in fine li se smulge masc'a de pre façia cu pelitia cu totu. — Precum aflamu, br. Ios. Apor presedentele curtiei de apelu, a produsu si unu registru sau protocolu de alu comitetulu romanescu din 1848/9, alte documente romanesci si câteva slavóne din sec. 16 et 17.

Dio'a de antaia in Murasieni, adeca 22 Aug. se trecu numai cu primiri pompóse, cu salutari sunatórie dupa datin'a unguresca, cu mese si conversatiuni, cá ómenii se faca cunoscentia unii cu altii. A dou'a di presedintele societatiei episcopulu Arnold Ipolyi din Ungari'a pronuntiá unu discursu tiparitu pe 6 cóle, despre istori'a vietiei militare a magiariloru. In aceea di se alesera vreo patru comisiuni; professorulu Car. Szabo dela Clusiu citi o dissertatiune despre unele poesii posthume ale lui Balassa; a placutu inse mai multu raportulu secretariulu Alex. Szilágyi, anume in partea relativa la archivele familiei Telekiane. Membrii activi ai societatiei istorice si archeologice au fostu de façia preste 60.

Pre candu scriemu aceste, cam ¹/₂ din acei membrii se afla in Sibiiu cu presedentele, invitati anume de cátra domnulu episcopu evangelicu Dr. G. D. Teutsch, unulu din cei mai renumiti istorici ai tierei, spre a visitá bibliotecele si archivele din locu. De aici societatea trece la Seghisiór'a, unde va tine a siedintia finale si unde érasu va avea ce se védia in archivele sasesci de acolo.

Éca, asia se cauta documente istorice si asia se indémna ómenii cá se le conserve.

Societatea istorica are si unu organu alu seu de publicitate, titlatu „Századok“ (Secolii) in care intra multe operate de mare valóre. Publicatiunea ese in brosiure; abonati are puçini, cá si „Vereinsarchiv“ alu sasiloru, o citescu inse aceia ce merita cá se o citésca, éra altora carii nu pricepu nimicu la lucruri de acestea, se li-o dai aurita, ti-o arunca in podu, in vreo lada cu vechituri.

OBSERVATIUNI CRITICE *J. B. Barbu*
asupra stárei sociale si economice a romaniloru din Transilvani'a.

Partea a dou'a.

Presintele.

(Urmare si fine.)

III.

Amu spusu mai in susu cá, dos'a de inteligentia si cunoscentiele ce le posedu tieranulu nostru, este séu innascuta, séu ereditata dela parinte la filu. Astfelu dara inmultirea cunoscentieloru si a experientieloru sale depinde dela intemplare, imitare séu alte inriurintie esterne. Elu pâna acuma se multumesce

cu ceea ce au sciutu parintii lui, este conservativu si cá atare inamicu alu reformeloru. Partea cea mai mare a calitatiloru sale spirituali, cu care este dotatu de providentia intr'unu modu cátu se póte mai fericitu, lipsindu-le exercitiulu, remanu séu nedesvoltate, séu déca se desvólta prin óresi-cari inpregiurari favorabile, totusi sunt departe de a fi ajunsu gradulu la care ar putea se ajunga. In parte mare forti'a lui imaginativa, adeca fantasi'a, predominédia si nu arareori conduce tóte celelalte facultati ale spiritulu seu. Probe pentru acésta ne sunt: comorile poesiloru poporale, basmele, povestile, superstitiunile si chiar' limbajulu seu, ce iubesc atáta de multu tropi, aforismele si insasi fabul'a.

Slabitiunea cardinale de care suferu tieranulu nostru este: lips'a de desvoltare a fortiei sale in combinatiuni reale si in computare. Meditarea seriósa asupra unui casu concretu i causédia dificultati fórté multe. De aceea ilu si vedemu fórté aplecatu, mai multu de cátu ar fi necesariu, a se dispensá de ori ce meditare, ce costa bataia de capu si incordare a spiritulu. Lui i place a pune pe altulu se meditedie pentru elu, chiar' in afacerile sale cele mai inportante, primindu dupa aceea neconditionatu si fara multa critica resultatulu meditatiunei straine, mai alesu déca acea persóna se bucura de óresicare autoritate, fia aceea legitima séu usurpata. Acésta inse este o mare scadere, ale carei consecintie nu sunt nici decum inbucuratóre, celu puçinu pentru amicii sei. De óre-ce astfelu elu este espusu pericolulu de a fi inelatu si sedusu chiar' si de inteligentiele si autoritatile cele mai ecuivoce. Supunendu-se inriurintiei autoritatiloru, fara de nici o critica din partea sa, elu se espune pericolulu de a fi intrebuintiatu cá instrumentu passivu spre scopuri misielesce si infame si chiar' spre fapte, ce sunt departe de a fi realizate in favorulu si spre binele seu.

Credu, cá veti fi avutu ocaziune a observá pe tieranulu nostru computandu banii ce i-au primitu elu in téggu, dupa ce si-au vendutu productele sale. 'Lu veti fi veditu retragendu-se cu vre unu camaradu alu seu, séu cu soçi'a sa intr'unu coltiu alu carciunei séu in altu locu retrasu si computandu cu órele intregi déca cumparatoriulu séu vendietoriulu l'au inelatu séu ba. Intr'adeveru este unu aspectu comicu, inse durerosu, a vedea cáta neincredere si cátu de nesiguru este elu in ficarea cifreloru matematice. Nu arareori ilu vei intálni pe drumu asediatu in caru, reintorcendu-se dela téggu, numerandu din nou acea suma de bani, ce o au primitu si pe care dejá o va fi numeratu de vre o diece ori. 'Lu audi apoi dupa fiasce-care numeratura esprimandu séu unu: „m'au inelatu,“ séu unu: „ba totu nu m'au inelatu“, si acésta o repetédia de atatea ori, pâna ce obositu adórme in caru, pentru-cá apoi ajunsu a casa se incépa computulu din nou, ajutatu de intrég'a familia.

Éta-lu dara de nou espusu pericolulu de a fi inelatu, de toti aceia, cari sciu socoti mai bine si mai iute de cátu elu.

Nu mai incupe dara nici o indoéla, cá tóta activitatea instructiunii din scólele poporale trebuie concentrata in aceste doue puncte: 1, in desvoltarea fortiei combinatiuniloru reali si 2, in matematic'a practica; la care apoi se mai adaoga inca sciintiele naturali, subt care noi, cu referinti'a la scólele poporale, intielegemu: topografi'a, chimia rurale, botanic'a, mineralogi'a, zoologi'a si in fine geologi'a. Se intielege, cá tóte aceste obiecte nu se voru prelege cá studiu speciale, ci in forma de elemente, ce sunt a se combiná in usulu scóleloru poporale.

Surtu disu: La reformarea scóleloru poporale parol'a trebue se fia: „Mai puçine óre de catechismu si mai multe din sciintiele esacte.“ Totu acésta parola trebue data si la reformarea gimnasieloru, unde suna asia: „mai puçina teoria si mai multa praesa.“

Acésta in privinti'a scóleloru poporale. Pentru de a putea desradeciná bigotismulu, superstitiunile si prejuditiile de cari mai este coprinu tieranulu nostru, apoi nu avemu altu remediulu pe langa scóla de cátu restaurarea si radicarea amvonulu la acea insemnata, ce i se cuvine, cá midilocu de instructiune, care inse astadi este neglesu cu totulu séu déca nu, apoi se intrebuintédia spre ori si ce alte scopuri, numai pentru instructiunea si luminarea tieranulu nu.

Dupa aceea apoi persecutarea si déca numai se póte nimicirea acelei parti a literaturiei nóstre ce se ocupa cu scrierea si tiparirea de carti cadiate din ceriu si alte creatiuni ale unei fantasii bolnave si corupte prin ascesa si fantismu religionariu, cari inse mai adesea sunt productele inventate ale siarlatismulu speculativu alu unoru calugari egoisti, corupti de ánima si spiritu, Trebue se ne fia

rusine de a mai tipari si a ceti séu a dá se citésca cineva astfelu de produse literarie, in secolulu telegrafului, alu locomotivei si alu analizei spectrale.

Este o insulta si unu ultragiu, ce ilu comitemu fatia cu sciinti'a si cu civilisati'a secolului nostru, déca mai suntemu capabili a ne ocupá si a intunecá spiritele cu astfelu de credintie desierte si aberatiuni fatale, ce sunt depuse in acele produse de trista memorie.

Se póte óre cá secolulu in care au traitu unu Cuvier, unu A. Humbold, unu Góthe si in care mai traiesce unu Darwin si unu Edison, se ne surprindia cetindu si crediendu in astfelu de lucruri? Dá, se póte. Si cá se póte, ne o potu spune tipografiile si librariile, ce se ocupa cu tiparirea si vendiarea acestui ramu alu literaturéi nóstre, si cari nu se plangu de locu, cá nu li s'ar rentá interpretarea, din contra facu castiguri stralucite. Ceru dara si cu mine dinpreuna, credu cá si d-vóstra, nimicirea si confiscarea aceluor produse literarie, cari servescu spre tempirea, bigotisarea si fanatisarea tieranului nostru.

Pretindemu acésta in numele sciintiei si alu civilisatiunei. Suferindu si mai departe tiparirea si latirea aceluor „visuri, a aceluor carti pline de minuni false, a aceluor talmaciri de visuri pline de siarlatanerii nu facemu alta de cátu proclamamu imperati'a intunecului, legitimamu anarchi'a si despotismul superstitiunei si respandimu nesciinti'a si orbirea.

Este inse timpulu celu mai supremu de a astupá si a desecá pentru totudeauna, acésta sorginte epidemica si contagiósa a unei bube periculóse ce se desvólta in cursulu timpurilor pe organismulu natiunei nóstre. Ea trebue arsa fara pietate, déca voimu se ne reinsanatosiamu, se progressamu si se pretindemu a fi numerati intre natiunile civilisate ale Europei.

Marele Cobden au disu: „Marfa cea mai scumpa pentru unu poporu este nesciinti'a sa.“ Acestu adeveru tristu l'au simtitu si ilu mai simte natiunea nóstra pana in diu'a de astadi, care déca ar voi se compute cátu au costat'o nesciinti'a sa pana acuma, de siguru cá ar primi unu resultatu de milíone de fiorini.

Se tiparimu dara de aci inainte mai puține carti mistice si obscure, ce se dicu a fi caditu directu din tipografi'a ceriului si cu atáta mai multe carti scolastice si sciintifice! Mai multa lumina adeverata, pñturu cá se ajungemu a fi si noi totu atáta de luminati, cá si celelalte natiuni conlocuítóre pe acestu pamentu!

Problem'a desvoltarii nóstre intelectuale trebue se tintésca cu preferintia le tieranulu nostru, cu alte cuvinte, la desvoltarea economiei, de órece ea este bas'a, pe care se redica, piramid'a statului sociale alu unei natiuni. Déca bas'a este slaba, va fi slaba si piramid'a. Déca bas'a nu este sanetósa, va fi putreda si piramid'a.

Cu atáta mai multu noi trebue se ne ingrijimu de prosperarea tieranului nostru, cu cátu dorimu cá elu se ne nasca mai curendu acelu elementu, a carui lipsa o simtimu atátu de durerosu si fara care nu vomu potea progressá. Si acelu elementu este burgesi'a, a carei esistenza este conditionata de aceea a tieranului. Pre cátu timpu inse, nu vomu avea tierani inteligenti si avuti, nu vomu potea avea nici burgesia.

Seraci'a si nesciinti'a tieranului esclude desvoltarea burgesiei. Acésta ne invétia si ne o demonstra cátu se póte de bine starea actuala.

Jeronimu G. Baritiu.

ACADEMI'A ROMANA.

Sesiunea extraordinaria.

Procesu-verbalu Nr. 21.

Siedinti'a din 16 Iunie st. v. 1879.

Siedinti'a se dechide la 10 óre a. m.

Se da lectura procesului-verbale alu siedintiei precedente si se aproba.

Se comunica o adresa a eforiei spitaleloru civile, care tramite 3 esemplare din tabel'a grafica a morbiditatii si mortalitatii spitaleloru civile administrate de ea. Se primesce cu multumire.

Se citește o propunere a d-lui Georgianu de a vinde bibliotecei Academiei colectiunea *Buletinului oficialu* pe anii 1853—1860, pe pretulu abonamentului, fara a calculá legatur'a volumeloru.

Adunarea consultata aproba.

Asemenea a d-lui S. Polescu, pentru colectiunea completa a diarului *Trompet'a Carpatiloru*, precesa de *Buciumulu*.

Se autorisa delegatiunea a tractá cu posesorulu, si a o cumpara déca se va invoi.

D. Stefanescu, cerendu cuventulu, dice cá lectur'a procesului-verbale din siedinti'a precedentá lasandu discussiunea inca neterminata in privintia votarii statuteloru,

care dn. Laurianu cere a se face conformu cu art. 27 din vechile Statute, se vede nevoitu a o relevá. D-lui dice cá acelu articolu nu cere numerulu de trei patrimi pentru votarea in totalu sau si pentru fia-care articolu in parte; ci dupa textulu lui resulta cá si fia-care articolu in parte se intrunésca $\frac{3}{4}$. Déca acésta observatiune n'a relevat'o d. Laurianu de la primulu articolu ce s'a votatu; din contra d-lui a luat parte la desbateri, a propusu amendamente, din cari unele s'au primitu, altele s'au respinsu, si tóte acestea s'au facutu cu majoritate, fara cá d-lui se observe cá nu sunt bine votate. Priu urmare, crede cá e logicu, cá si in totalu se se votece cu majoritate. Pentru a inlaturá insa in viitórele modificari ale statuteloru o asemenea nedomerire, d-lui propune a se face unu articolu aditionalu, in care se se dica, cá numai pentru votarea in totalu a statuteloru se cere doue treimi; éra pentru fia-care articolu in parte numai majoritate.

D. Sionu dice cá dupa propunerea d-lui Ionescu de eri, oficiulu a preparatu circular'a de invitatiune pentru Joui'a viitóre; déca acésta n'a facut'o cá lucrare ceruta de unu concludu alu adunarei, fiind-cá in momentul propunerei nu éra majoritate legala. Invitatiunea acésta insa nu prejudeca propunerea d-lui Laurianu cá admisa de Academia, ci urmédia a se discutá.

D. Urechia persista a constatá, cá invitarea nu este obligatóre. Propunerea de $\frac{3}{4}$ a d-lui Laurianu n'a fostu resolvata; si dupa o interpretare mosaica nu e bine a se periclitá sórtea statuteloru, la care s'a muncitu atatea siedintie.

D. Hodosiu dice cá d. Laurianu invocandu art. 27 din statutele vechi tinde a face imposibila votarea statuteloru. Academia nu póte fi obligata a'lu respectá, nici condamnata déca in adeveru l'ar calcá; cá-ci legea a venitu si i a datu voia a isi face din nou statutele: si apoi cá articolulu precitatu chiaru dela inceputu a suferitu sórtea acésta.

D. Maniu cere a se pune la ordinea dilei votarea statuteloru in totalu cu majoritatea membriloru presenti.

D. presiedinte invita adunarea cá, de si ar potea o face acésta, totusi, spre a dá mai mare solemnitate actului, se se invite toti membri pentru diu'a de Joui'a viitóre, pana candu se va potea prescrie unu esemplariu pe curatu cu tóte amendamentele si modificarile adoptate.

Acésta propunere se primesce.

Se comunica unu referatu alu comptabilitatiei, care ne supune o epistola a librariului W. Krafft din Sibiu, cu cererea de a i se primi cá banii ce prinde din cartile Academiei in vendiare, se i póta tramite in florini, calculandu leulu a 40 cruceri, si cerendu a i se mai tramite carti in depositu; asemenea o epistola a d-lui Tieranu, librariu din Oravitia, care cere reducerea dictionarului si glosarului la pretulu de 16 florini. Dupa lamuririle date de d. Baritiu, se incuviintieza aceste propuneri.

D. Maniu presenta unu romann intitulatu *Ranele Natiunei*, din partea autorului d. Ios. Vulcanu, pentru bibliotec'a Academiei. Se primesce cu multumitu.

D. Baritiu, cerendu cuventulu dice, cá de si ar fi doritu se se termine cátu mai curendu votarea statuteloru, totu-si crede cá s'a facutu bine de s'a mai lasatu câte-va dile de reflexiune, cá-ci sunt inca lucruri cari trebuescu póte inca bine meditate. D-lui a cugetatu multa asupra situatiunei ce si-a creatu Academia prin prescriptiunile admise de 2 treimi si chiaru de *majoritatea membriloru totali*; cá-ci esperienti'a au aretatu, cá numerile acestea adesea nu se potu intr'uni, si membrii cari vinu isi perdu unu timpu pretiosu fara se póta face nimic, fiindu tñuti in locu din caus'a numerului. Déca statutele vechi au pusu asemenea stanca inaintea activitatiei nóstre, cele noue ar fi trebuitu se caute midloculu spre a o inlaturá. Se se ia aminte, cá unii din membrii nu potu veni pentru cause adesea bine cuventate, unii sunt tñuti de betranetie, unii de infirmitati, alii de diferite motive de fortia maiora, care nu se potu calificá. Cu tóte acestea, ei nu incetéza de a fi membri ai Academiei si ast-felu ei, figurandu in apelu nominalu, sunt numerati intre membrii activi; majoritatea ei o marescu, fara a tñe comptu de causele care i oprescu de a veni. D-lui provóca pe Adunare a reflectá asupra acestei situatiuni, si pe cátu e inca timpulu, se se formedié unu articolu aditionale la statute.

Aducéndu de esemplu situatiunea de facia in care s'au cerutu $\frac{3}{4}$ din membri spre a votá statutele si pentru acésta cerendu-se presentia a 23 membri, prevede cu durere cá acestu numeru nu se va potea intr'uni, si statutele voru remanea nevotate.

D. Aurelianu dice cá se mira cum d. Baritiu intielege cá votarea statuteloru nu se póte face de cátu cu $\frac{3}{4}$ din numerulu totalu. Proiectulu elaboratu de comisiune s'a desbatutu si s'a votatu cu majoritate absoluta. Pentru ce óre acum s'ar schimbá acésta procedare? Acei cari sustinu acésta teorie voru cá indirectu se remanemu fara statute. In asia casu ce se face cu legea votata de corporile Legiuitóre, sanctionata de Capulu Statului si promulgata?

D. Hasdeu dice cá in adeveru déca se recunósce de cine-va cá veri unu articolu din statute s'a strecuratu cu defecte, acei ce observa asemenea lucru mai bine ar face se ilu indice pentru cá se revenimu asupra lui. Éra statutele de facia, dupa atatea argumente aduse de atati preopinenti, nu incape indouiala cá se potu votá cu majoritatea membriloru presenti, precum s'a votatu partialu si toti articoli cari s'au desbatutu.

D. Odobescu amintesce cá atunci candu s'a deschisu discussiunea generala asupra acestui proiectu, s'a facutu propunere cá se nu facemu altu de o cam data, de cátu a introduce in vechile statute ale societatiei Academice modificarile de forma prescise de nou'a lege. Majoritatea insa s'a pronunsiatu in contra acestei idei si a cerutu se se faca *noue* statute pentru *nou'a Academie romana*. Ast-felu s'a lucratu si s'a votatu toti articoli proiectulu fara a se observá prescriptiunile art. 27 din vechile statute. Totu astfelu trebue se se

votese si in totalu. D-lui conchide opinendu cá se se adauge unu articolu in care se se dica cá modificarile la statute se voru face pe viitoru in aceleasi conditiuni cum s'au si votatu.

D. Babesiu dice cá cestiunea acésta o considera cá rezervata pentru diu'a de Joui. Déca d-lui, recapitulandu observatiunile facute mai inainte, dupa consultatiunea ce a avutu si cu alti colegi, depune o propunere cá se se adauge unu articolu la statute, in urmátorea coprindere:

„Candu unii din membri, impedicati de maladii, de infirmitati sau de motive de fortia maiora, voru notificá cá nu potu veni la sesiune, membrii ceilalti representa numerulu totalu cerutu pentru 2 treimi din statute.“

Acésta propunere este sustfnuta de d-nii Aurelianu si Urechia.

D. Sionu, spre a ajunge la acelasu scopu, supune o propunere in urmátorea coprindere:

„Candu la prim'a chiamare in sesiune nu se va potea intr'uni numerulu de membri cerutu de art., se face a dou'a chiamare pe termenul de celu puciu 10 dile, si in acea siedintia hotarirea se ia cu majoritatea membriloru presenti, ori cáti ar fi ei.“

Cerendu-se a se pune in discussiune aceste propuneri, d. Baritiu, observandu cá órele sunt inaintate, propune a se pune la ordinea dilei pentru siedinti'a viitóre. Adunarea admite.

D. Odobescu dice cá e bine a se profitá de timpu si a se numi o comisiune pentru elaborarea regulamentulu de aplicatiune a statuteloru. Adunarea, consultandu-se, decide cá aceeasi comisiune care a facutu proiectulu de statute se se ocupe si de facerea regulamentulu.

Siedintia se ridica la 12 óre fara unu sfertu.

Presiedinte, Ioanu Ghica.

Secretariu ad-hoc, G. Sionu.

Insciintiare.

Dupa decisiunile luate de Academia romana, in sesiunea s'a din Maiu—Julie 1879, concursurile propuse de Academia sunt cele urmátóre:

1. Premiulu Statului Heliade Radulescu, de 5,000 lei, se va decerne in cursulu sesiunei generale din Martie—Aprilie 1880, cartii literare in limb'a romanésca, care se va judecá mai meritoria printre cele tiparite dela 1 Ianuarie 1878 pana la 31 Decembre 1879.

2. Premiulu Statului Lazaru, de 5,000 lei, se va decerne in cursulu sesiunei generale din Martie—Aprile 1880, cartii sciintifice in limb'a romanésca, care se va judecá mai meritoria printre cele tiparite de la 1 Ianuarie 1878 pana la 21 Decem. 1879.

NB. La acestu concursu se potu presentá si inventiunile sciintifice, facute de romani.

3. Premiulu Nasturelu-Herescu, din seri'a B, in suma de 4,000 lei, se va decerne in cursulu sesiunei generale din Martie—Aprile 1880, unei carti scrise in limb'a romana, cu contienutu de ori-ce materia, care va fi judecata cá meritoria printre cele tiparite de la 16 Augustu 1878 pana la 31 Decembre 1879.

NB. Concurrentii la cele trei premii susu-mentionate voru bine-voi a tramite la cancelari'a Academiei romane in Bucuresci, palatulu Universitatiei, operele lor, cari voru fi in conditiunile de timpu mai susu-mentionate, in câte 12 esemplare.

4. Marele premiu Nasturelu, de 12,000 lei, se va decerne in cursulu sesiunei din primavér'a anului 1881, cartii scrise in limb'a romanésca, cu contienutu de ori-ce natura, care se va judecá mai meritoria printre cele tiparite dela 16 Augustu 1879 pana la 31 Decembre 1880.

5. Premiulu Asociatiunei Craiovene pentru desvoltarea invetiementulu publicu in suma de lei 1.500, se va decerne in sesiunea generala din primavéra anului 1883, celei mai bune carti didactice in limb'a romana, din câte se voru fi tiparitu cu incepere dela 1 Julie 1879 pana la 31 Decembre 1882. Acésta data este si termenulu estremu alu depunerei la cancelari'a Academiei, in 12 esemplare, a cartiloru propuse pentru concursu.

6. Probele de traductiune in limb'a romana; dupa Pliniu junioru, *Epistolarum lib. VIII, 1—21*, se voru depune la cancelari'a Academiei pana la 1 Septembrie 1879, spre a fi judecate in sesiunea generala din primavéra anului viitoru.

7. Probele de traductiune in limb'a romana, dupa Plutarch, *vita Pelopidae*, cap. 1—22 inclusivu, se voru depune in cancelari'a Academiei pana la 1 Sept. 1879, spre a fi judecate in sesiunea generala din primavéra anului viitoru.

8. Probele de traductiune in limb'a romana dupa Herodoti, *Historiarum lib. IV, 51—100*, se voru depune in cancelari'a Academiei pana la 1 Septembrie 1879 spre a fi judecate in sesiunea generala din primavér'a anului viitoru.

NB. Concurrentii cari voru fi premiati la concursurile de sub numerile 6, 7, 8 voru fi insarcinati se faca traductiunea autorului respectivu intregu, pe pretiu de 129 lei pentru 20 pagise, din editiunea stereotipa a lui Tauchnitz.

9. Premiulu Nasturelu, seri'a A. de 5000 lei, se va acordá in sesiunea generala din primavér'a anului 1880 celei mai bune disertatiuni in limb'a romana asupr'a urmatorulu subiectu:

„Studu asupra produceriloru literare in limb'a romana, din epoc'a lui Mateiu Basarabu (1633—1654), in care se voru avé in vedere atatu documentele oficiali si particulari, redactate in limb'a romana in acea epoca cátu si cartile traduse si tiparite romanesce pe atunci, precum si ori-ce elemente literare relative la misicarea culturale romane in acelu periodu; se va studiá cu o speciale atentiune viétia si activitatea literara a erudi-

ditului mare logofetu alu tiei din acelu timp, Udriste (Orestu seu Uriilu) Nasturelu din Feresci, cumnatu alu lui Mateiu-Voda si strabunu alu fericitului nostru donatoru."

Intinderea lucrarei va fi dela 10—12 côle de tipariu in 4° micu seu in 8° ordinariu, cu litere cicero. Terminulu presentarei manuscriseloru la concursu va fi 1 Septembrie 1879.

10. Premiulu Nasturelu, seri'a A, de lei 5000, se va decerne in sesiunea generala din primaver'a anului 1881, celei mai bune disertatiunei in limb'a romana asupra urmatoriului subietu:

"Sufixulu licvidu (l, r) si sufixulu guturalu (k, g) in limb'a romana."

Program'a:

"Dissertatiunea completa va coprinde:

"1. O scurta introducere asupra sufixeloru licvide guturale in limbele ario-europene in genere.

"2. Unu studiu specialu asupra loru in limb'a romana, dupa cele trei dialecte: daco-romanu, macedo-romanu si istrianu, aratandu intre altele:

"a) Diferentiarea sufixulu licvidu l si r, precum si acelu guturalu k si g;

"b) Trecerea loru ulteriôra in sufixuri palatali, nasali si altele;

"c) Rolulu tuturoru acestor'a in nume si in verbi;

"d) Proveninti'a loru la Romani din latina, din ante-romana si din alte limbi."

Intinderea operatului va fi minimum de 20 côle tiparu, formatu 8 ordinariu, litere cicero. Terminulu presentarei manuscriseloru la concursu va fi 1 Septembrie 1880.

(Va urmâ).

Sciri diverse.

— (Posturi de medici). Sunt vacante posturi de medici de plasi, in judetiulu Bacau doue, cu câte 400 lei pe luna; in Dorohoiu, érași doue cu câte 350 lei pe luna; in Brail'a unulu cu 300 lei pe luna; in orasiulu Zimnicea, érași unulu cu 400 lei pe luna.

— (Sciri economice din Romani'a). Porturile nôstre sunt in plina activitate, dice "Curierulu finantiariu":

Exportulu se face pe o scara fôrte intinsa.

Preturiile cerealeloru sustinu bine urcarea; cu tôte astea, grâulu a incercatu o mica scadere de câtiva franci la chila; elu se vinde astadi in Olteniti'a cu pretiulu dela 97—102; porumbulu se vinde cu 54—58 lei; la Giurgiu graulu ghirka (greut. dela 58—6i liv. 75—100 lei; porumbulu (greut. 58—62 liv.) 50—56 lei; rapiti'a (greut. liv. 52) 100—108 lei; orzu 40—56 lei. In Brail'a graulu ghirka (greut. 58—60 liv.) 85—108 lei; porumbulu (greut. 59—61 liv.) 60—70 lei; rapiti'a (greut. 59—61.) 100—115 lei; ordiulu 50—55 lei chil'a. La Galati, porumbulu greut. 61 livre, se vinde cu 58 lei; seara 55 lei.

— (Pisic'a lunga.) Unu locuitoriu din Székelyhid, Ungari'a, a observatu că fic'a lui de mai multe luni nu prea mance prajiturá. La inceputu nu-i pasá multu, dar apoi bagá de séma, că ea totdeauna duce prajitur'a undeva. Odata o pandi că unde merge si o întreba că cui duce prajitur'a? "Pisicei lungi" — respunse fêt'a. Parintele merse si elu se vedia pisic'a lunga, si la capetaulu casei vediu cu grôza cum unu siérpe lungu se ospetédia din prajitur'a dusa. Siérpele se invetiase atátu de bine cu acésta hrana, in câtu la ôr'a ficsata totdeauna esia la loculu acela, asteptá fêt'a si apoi se ospetá. Inse parintele fetei ciontá acésta prietenie, si că nu cumva se produca siérpele vr'unu pericolu i taia capulu cu o secure.

1. Economi'a politica in viéti'a practica. (Romile)

Se afla in ori-ce ordine de cunoscintie o parte care nu interesédia de câtu pe persóne speciale, pe acelea, cari voiescu se face studii mai aprofundate; dar' mai sunt in tôte sciintiele, si prin urmare si in Economi'a politica, generalitati, cari sunt obiectulu reflesiuniloru de tôte dilele si la cari nu potemu a nu ne gandii.

Éta cestiunile de cari trebuie se ne ocupamu. Nu credu se se gasésca printre cei cari potu puçinu se cetésca, vreo persóna, care se nu fi cetitu, o data in viéti'a sa, unu diariu. In acela e partea politica de care nu ne ingrijimu de câtu pentru momentu, dar' se afla inca in acea fôia cestiuni care ne interesédia, la cari ne gandimu, cari concerne administratiunea interiôra a societati.

Candu privimu lumea, care ne incongiôra, recunóschemu că e supusa unor legi ôrecari. Amu observatu că sórele resare totdeauna din o parte si că apune totdeauna in aceasi directiune; vedemu că unu corpu greu, daca ilu abandonamu in voi'a lui, cade. Nimenea nu l'a vediu ridicanu-se in aeru. Nu e trebuintia se reincepemu esperinti'a pentru a ve convinge de greutatea sa. Éta ceea ce se numesce o lege in lumea fisica.

Ôre omulu, care e inzestratu cu iteligintia si libertate, omulu care are responsabilitatea actiuniloru si sentimentulu datoriloru sale, n'are elu si in-

datoriri? Déca fiacare din noi, cá individuu, are obligatiuni pe cari consciinti'a i le descopere, nu totu astfelu va fi si pentru societate? Societatea nu e altu ceva de câtu o reuniune de persóne morale, responsabile, unele fatia cu altele; nu se gasesce in societate nimicu, care se nu se asemene cu cele ce se gasescu in individuu.

In fia-care deminétia candu ne sculam, corpu nostru ne cere se manance, se bea, etc.; candu diu'a apune, ne cere se dórma.

Trebuie dar' se gasimu in societate lucrurile cu cari se satisfacemu aceste trebuintie, aceste cereri, aceste necesitati; ne trebuie pâine pentru a ne nutri, beutura pentru a ne multumi setea, vestiminte pentru a ne inbracă, case pentru a ne adăposti. Tôte acestea se numescu cu o singura vorba in economi'a politica: bogati'a. Aci vorb'a nu mai are acelu sensu, care ni-e familiaru: vomu dice dara că bogati'a e totalulu tuturoru lucrurilor pe cari le creadia societatea pentru a satisface trebuintiele corpuriloru. Trebuie că se se face si se se procure aceste lucruri. Si fâra de ele ce amu avea? Fômea, miseri'a, lips'a, despoporarea!

Éta-ne ajunsii, fara se prevedemu, la definitiunea economiei politice. Economi'a politica este sciinti'a bogatiei, intru atátu câtu ea se desvôlta in sínulu societati.

Bogati'a urmédia aceleasi legi de desvôltare pe cari le urmédia si individulu. Individulu se nasce, traiesce si móre. Totu ast-feliu e si cu istori'a bogatiei.

Ea vine in lume intr'o ôre-care di: unu omu o creadia. O sciti toti, voi, cari, prin labórea industrialá, tineti in mânile vóstre bogatiile lumii. De aci, in economi'a politica, unu primu capitolu de studiatu, productiunea. Se ne întrebamu cum, in ce circumstantie si prin ce medii acésta bogati'a vine in lume?

Bogati'a inse nu e cá acelu arbore ce zarimu, care se adapta de pamentu, infige radecinile si isi vede viéti'a petrecându-se in acelasiu locu. Bogati'a trece din mâni in mâni. Ea e mobila cá si individulu. Vine din Marsili'a, vine din marea Nordului pentru a se mutá intr'alta parte. Ast-felu dupa primulu capitolu alu economiei politice, care tractédia despre productiune vine unu alu douilea capitolu, care studiadia schimbulu. Se întreba oricine, cum si ce felu are locu comerçiuulu lucrurilor utile între ômenii care le produc? Dupa-ce bogati'a a venitu in lume, dupa ce a fostu schimbata, i s'a implinitu destinatele sale? Nu. Intr'adeveru, pentru ce densa esista? Ea, esista pentru că noi se ne servimu cu densa, cá se o întrebuintiamu. Atunci ne gasimu in presentia ultimei ramuri a economiei politice, avemu de studiatu cum bogati'a se consuma.

Nu se póte lucrá pentru a produce, a schimbá prin comerçiu si, a consumá prin usu, de câtu intr'o societate liniscita, regulata, aperata de legi intielepte, in care donnesce justiti'a, in care o auctoritate, ce reprezenta tóta lumea, asigura ordinea si pacea. E justu dar' cá, pentru a obtinea aceste avantagie, bogatulu si omulu care lucrédia, trebuie se consimtia la unu micu sacrificiu pentru a potea pastrá acésta administratiune, acestu gubernu, pentru a potea se fia indeplinite serviciile publice. Zarimu prin aceste rapide-schitie intréga economi'a politica.

Se urmamu inse studiulu nostru cá omulu care pentru a sui mai lesne unu delu, lasa din spinare o parte din greutatele ce duce si apoi, dupa ce a suitu o parte, se întórce si ia si pe cele lasate.

Se lasamu dara si noi ultimele capitole ale economiei politice si se vorbimu mai antaiu numai de productiune.

Cum se produce bogati'a in lume? Ce face omulu cá se'si intempine trebuintiele?

Aci ne gassimu in fati'a unui prejuditiu, care se intalnesce adesea.

Sunt ômeni, cari isi reprezenta societatea si lumea cá o mésa bine incarcata de copiôse mancari. Se pare, audindu'i vorbindu, că fia-care n'are decâtu se'si ia parte la banchetu. De aci, plangeri si vaiete din partea celoru cari paru mai puçinu favorisati cu distributiunea bogatiiloru. Trebuie se combatemu acestu prejuditiu, aceste idei, a caroru gresiala e de o potriua cu pericolulu ce continu si vedemu intr'adeveru dupa cum se intempla.

Credemu noi ôre că lumea, la inceputulu seu, a inceputu prin a semená cu orasiulu Paris, d. e., in care stradele sunt marginite de frumóse trotoare, in care fiace piatia este iluminata cu candelabre cá unu salonu somptuosu? Ah! nu trebuie se ne reprezentamu lumea astfelu, inainte de ce bogati'a se fi esistatu. Avemu inaintea ochiloru nostri esem-

ple de ceea ce lumea a trebuitu se fia la inceputu. Voiescu se vorbescu de acele tieri selbatice ale paduriloru americane seu ale interiorului Africei; ast-felu trebuie se o consideramu.

Ce gasimu noi in acele tieri? Paduri nepe-trunse, in cari sunt ascunse, se tírescu, mugescu, siuera, animalele feroce si veninóse. Ele astépta omulu langa unu maracinisiiu pentru a si ilu luá cá o préda sa. Elu nu are inca armele de focu pentru a se aperá, nu are inca midilócele ce i dá adi civilisatiunea. In aceste tieri, cari n'au fostu regenerate prin munca, se afla inca miasme pestilentielle; animalele chiaru, cari acum sunt tovarasii, servitorii si amicii nostri, au inceputu prin a fi animale feroce. Se mai afla adi, in Russi'a, tipulu primitivu alu boulu, bourulu, unu monstru mai spaimentatoru, mai periculosu de câtu hien'a. Blandulu animalu care se numesce tovarasiulu lui Sf. Antoniu, erá in timpurile primitive unu animalu amenintiatoru. Tipulu primitivu alu mielului, alu óiei, se gasesce inca in munti, muflonulu, animalu teribilu prin ferocitate si care scapa prin fuga de tôte urmaririle ômeniloru.

(Va urmâ).

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vien'a, 28 Augustu.

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.51 cr.
Moneta de 20 franci	"	9.28 1/2 "
Imperialu rusescu	"	9.35 "
Moneta germana de 100 marca	"	57.25 "
Sovereigns englesi	"	12. — "
Lira turcésca	"	10.58 "
Monete austr. de argintu 100 fl.	"	— — "

Epilepsi'a

(bôl'a rea, nevoi'a) o cureadia prin corespondentia in scrisu mediculu specialistu Dr. Killisch, Dresd'a (Neustadt). Esperientia mare, de ôre ce au tractatu preste 11,000 casuri. (84) 3—4

Numeróse ateste ale primeloru autorizati medicinale.

Medailii dela diferite ESPOSITIONI.

AP'A DE GURA ANATHERINA

alui J. G. POPP,

c. r. dentistu alu curtii din Vien'a, Stadt, Bognergasse Nr. 2 este probata in decursu de 30 ani si se recomanda cá preferabila la ori ce alta apa pentru dinti cá unu adevératu preservativu in contra dureriloru de dinti si ale gurei, in contra putregiunii si slabiciunii dinteloru; de unu mirosu si gustu placutu acésta apa intaresce gingiele si servesce totuodata cá midilocu celu mai escelentu pentru curatierea dinteloru. Ea se póte folosi si cá escelenta apa de gargarisare etc.

Pentru a face possibila respandirea acestui preparatu favoritu in tôte cercurilo societati sunt introduse fâçone de marini diferite si adeca 1 fâçon mare à 1 fl. 40 cr., 1 fâçon de midilocu à 1 fl. si 1 fâçon micu à 50 cr.

Past'a de dinti anatherina alui Popp

pentru curatierea si conservarea dinteloru, inlaturarea mirosului reu si a crustei negre a dinteloru. Pretiulu unei doze in sticla 1 fl. 22 cr. v. a.

Past'a de dinti aromatica alui Popp,

recunoscuta in decursu de mai multi ani cá midilocu celu mai escelentu pentru ingrijirea si conservarea coriului gurei si a dinteloru. Pretiulu unei bucati 35 cr.

Prafurile vegetabile ale lui Popp

Curatia dntii, inlatura atátu de neplacutu innegrire a dinteloru si glasu'a dinteloru devine mai alba si mai delicata. Pretiulu unei cutii 63 cr.

Plumbulu pentru dinti alui Dr. Popp

pentru plumbarea dinteloru gauosi.

Sapunulu de plante aromat. medicinalu

pentru infrumetsiarea pelitiei si probatu in contra tuturoru ne-curatiuniloru pelitiei; in pachetu orig. sigilate à 50 cr.

Spre deosebita luare la cunoscintia.

Pentru de a se apará in contra falsificateloru p. t. publiculu se face atentu, că la gütulu fiacaru fâçon alu apei de gura anatherina se afla o marca (Firm'a Hygea si preparate anatherine) precum si cá fiacare sticla e invelita cu o charthie, in care cu tiparu de apa se afla imprimatu vulturulu imperialu si firm'a.

Se afla de vendiare: in Sibiiu la d-nii C. Müller, farmacistu, F. A. Reissenberger, Piat'a mica, S. Stengel, Fried. Thallmayer, comerciantu, W. F. Morscher, farmacistu diplom.; in Orasci'a la d. C. Fuhrmann, farmacistu; in Brasiovu la d-nii E. Fabick, W. Jekelius. Ad. Kugler, Goos, Hornung, farmacistii, Demeter Eremias, comerciantu; in Mediasiu la d. dr. Fr. Folberth, farmacistu; in Sebesiu la d-nii J. C. Reinhardt, J. Ludwig Binder, farmacisti; in Sighisóru'a la d-nii J. B. Misselbacher et fii, J. B. Teusch, precum si in tôte farmaciele, parfumeriele, magazinele de galanterie si de materiale din Transilvani'a. (91) 1—5

UMRATH & COMP. in PRAG'A,

fabricanti de machine agricole (69) 19—20

se recomanda prin specialitatiile loru, renumite prin esecutarea loru fôrte solida, ambletu usioru, productivitate mare si treieratu curatu a

Machineloru loru de treieratu de mana si cu vertejn

dela 1 pana la 8 poteri de cai seu boi atatu locomobile catu si stabile. Mai in colo fabricamu in marini diferite si de o constructiune probata:

Ciure pentru bucate, taiatóre de paio, mori pentru sdrobotu etc. etc.

Cataloge ilustrate in limbile patriei, se tramitu gratuitu si franco.